

Podziękowania	7
Krótkie uwagi dla studentów i nauczycieli	9

WPROWADZENIE

POSTAĆ STULECIA: EKSPANSJA I KONFLIKT

Tematy, chronologie, regiony	13
Ekspansja i konflikt, 1500–1598: stulecie Hiszpanii	19

Część I ŚWIAT

Rozdział 1 POTĘGA PANÓW

Materialna strona życia	29
Arystokratyczni panowie na włościach w Europie Wschodniej	38
Arystokratyczni panowie i chłopci w Niemczech za Reformacji	40
Panowanie szlachty i arystokracji na Zachodzie: gospodarcze, polityczne, kulturowe	44

Rozdział 2 OZNAKI EKSPANSJI

Poglądy współczesnych	53
Nowe horyzonty	54
Ludzie i pieniądze	68

Rozdział 3
KSZTAŁTOWANIE SIĘ PAŃSTWOWOŚCI

Przeszkody: uniwersalizm i lokalność	77
Teoria państwa	84
Utwierdzenie władzy i walka: siła, łaska i wiara	90

Rozdział 4
WIELKIE MIASTA I MIESZCZANIE

Wzorzec rozrostu miast	103
Dynamiczny rozwój miast	108
Antwerpia	109
Wenecja	113
Genua i Sewilla	115
Lyon	116
Stolice	117
Madryt	118
Londyn	118
Paryż	121
Ośrodki religijne	123

Część II
SŁOWO

Rozdział 5
NOWE PUNKTY ODNIESIENIA

Humanizm i jego znaczenia	131
Humanizm i antropocentryzm	140
Człowiek jako centrum wszechświata	143
Humanizm, wykształcenie oraz sztuka druku	150

Rozdział 6
ROZWIĄZANIE KLASZTORÓW

Reformacja w myśli historycznej	156
„Koniec już z rzymską stolicą”	161
Zniszczenie życia zakonnego	168
Uświęcenie małżeństwa	172

Rozdział 7
JAK SIĘ SZERZYŁO SŁOWO

Misje	179
Przesłanie Lutra	180
Predestynacja i purytanizm	184
Od Kalwina do kalwinizmu	194

Rozdział 8
JAK ZATRIUMFOWAŁ OBRAZ

Ofensywa katolicka	206
Charakter katolicyzmu hiszpańskiego	208
Purytanizm jezuicki	215
Katolicyzm trydencki	219

Część III
MIECZ

Rozdział 9
OFIARY

Heretycy czy wygnańcy?	237
Kozły ofiarne	251

Rozdział 10
HABSBURGOWIE I WALEZJUSZE

Sieć dynastyczna	258
Zmierzch znaczenia Włoch (1494–1530)	262
„Rozpasanie wojenne”	276
Rozszerzający się marazm (1536–1559)	281

Rozdział 11
CHRZEŚCIJANIE I TURCY

Cień półksiężycy	285
Anatomia potęgi osmańskiej	288
Coraz dłuższy cień	294
Cień masztu	307

Rozdział 12
KATOLICY I PROTESTANCI

Religia, zwierzchność, reprezentacja	313
Korzenie konfliktu	313
Od rezolucji do rewolucji	318
Luteranizm i opór w latach 1521–1555	320
Bunty w Szkocji i Francji	330

ZAKOŃCZENIE

Fin de siècle	344
Tragedia Hiszpanii	344
Spojrzenie wstecz i w przód	353
Kronika głównych wydarzeń (1500–1599)	356
Główni władcy europejscy w XVI wieku	368
Skróty	370
Przypisy	371
Bibliografia	409
Indeks osób	433
Indeks nazw geograficznych i etnicznych	443
Spis map	451
Spis tablic	452
Spis ilustracji	453